

Remissyttrande avseende promemorian Att åter möjliggöra utvinning av uran (KN2024/02540)

Inledning

Vanadis Battery Metals AB (Org.nr 556721–5487) ("VBM"), och dess moderbolag Aura Energy Limited, tackar för möjligheten att få kommentera den svenska regeringens utredning om upphävande av förbudet mot uranutvinning.

VBM anser att det är viktigt för Sverige att dra fördel av sin geologiska potential och de uranfyndigheter som i hög grad existerar tillsammans med andra metaller och mineral. I en tid av växande geopolitisk osäkerhet är möjligheten att både utvinna och stärka försörjningsgraden av uran, såväl för Sverige som för andra marknader, något som förbättrar svensk och europeisk energisäkerhet.

Som en demokrati med höga miljöstandarder och hög grad av socialt ansvarstagande vore Sverige ett välkommet tillskott till de länder där uranprospektering och utvinning kan ske på ett säkert och hållbart sätt. Därtill är det mer effektivt och innebär en lägre miljöpåverkan att utvinna uran i svenska fyndigheter i motsats till att, vilket krävs enligt dagens lagstiftning, behandla det som avfall i gruvverksamheter.

Utifrån ett internationellt investerarperspektiv anser VBM att borttagandet av förbudet mot uranutvinning starkt möjliggör för att attrahera nya och omfattande utländska investeringar i svensk gruvindustri. Detta innebär såväl nya arbetstillfällen som ökade exportintäkter för Sverige.

VBM välkomnar huvudsakligen denna utredning och dess resultat. VBM tillstyrker förslaget om att reglera uran som koncessionsmineral enligt minerallagen, och ser detta som ett logiskt steg som möjliggör för industrin att tillgodogöra sig det uran som finns i svenska gruvfyndigheter. VBM anser däremot att trots att utredningens generella slutsatser och riktning är positiva finns det saker som behöver klagöras. Detta gäller särskilt vad som ska anses utgöra en "mindre gruvverksamhet" när uran är en av de metaller som ska utvinnas. Det behövs också vägledning angående hur befintliga ansökningar om bearbetningskoncession och giltiga undersökningstillstånd ska hanteras i de fall där uran inte är inkluderat men skulle kunna vara det under en uppdaterad lagstiftning. Vänligen se kommentarer nedan.

Effekterna av regulatorisk osäkerhet

Alla gruvprojekt har långa tidshorisonter, vilket innebär att behovet av långsiktig säkerhet i regelverket är en nödvändighet för att kunna attrahera investeringar. Det är avgörande för en investerare att känna till det huvudsakliga regelverket som kommer att gälla före det att ett investeringsbeslut fattas. Genom att reglera uran som koncessionsmineral blir uranutvinning en

del av den traditionella tillståndsprocessen för gruvdrift, precis som andra metaller och mineral. Detta är logiskt och ger sådan förutsägbarhet.

Den föreslagna lagstiftningen behöver däremot förtydligas när det gäller tillämpligheten av ett eventuellt kommunalt veto mot uranutvinning. Med tanke på att ett sådant kommunalt veto inte kan överklagas och att ingen hänsyn då kan tas till nationella och internationella prioriteringar skulle det uppenbarligen ha en allvarligt negativ inverkan på investerares vilja att åta sig de finansiella risker som är förenade med all gruvdrift.

Vår tolkning av minerallagens intentioner är att kommuner har inflytande över minerallagens tillståndsprocesser genom samråd. Det är vår uppfattning att en sådan ordning är lämplig och att en konstruktiv lokal dialog är avgörande för att en gruvverksamhet ska bli framgångsrik. Kommunerna har också inflytande över den lokala markanvändningen och kan genom sitt planmonopol och kommunala översiktsplaner fatta beslut som kan påverka prospekterings- och gruvverksamhet. Om lagstiftningen, i kombination med mekanismerna ovan, också skulle inkludera ett absolut kommunalt veto skulle en oundviklig konsekvens bli att viljan att ta kommersiell risk skulle minska kraftigt.

Detta skulle särskilt kunna vara fallet i delar av Sverige där det inte finns någon historia och tradition av gruvdrift och där lokal oro följaktligen kan vara större. Detta skulle i sin tur ha en negativ inverkan på viljan hos företag med långsiktiga ambitioner att bedriva prospektering för uran, eftersom deras förberedande arbete skulle identifiera potentiella politiska hinder som ligger utanför den ordinarie tillståndsprocessen.

Det är vår uppfattning att utredningen inte presenterar ett konkret förslag på förändring vad gäller det kommunala vetot och att de undantag som anges inte är tydligt definierade eller inte har någon praktisk inverkan på potentiell gruvdrift som inkluderar uran. Vi anser att detta måste tas upp i den fortsatta beredningen av denna lagstiftning och tillhörande förordningar.

Behovet av ytterligare vägledning och stöd

1. Som tidigare anförts är behovet av tydlighet av stor vikt. Utredningen nämner att "mindre gruvverksamhet" inte ska omfattas av ett kommunalt veto, men det behöver tydligt definieras vad som avses. Avser "mindre" den fysiska storleken på den potentiella verksamheten, om uran är en biprodukt i en flermetallsfyndighet eller något annat kriterium? Vi noterar utredningens intention att möjliggöra undantag från ett kommunalt veto, och vi anser att detta behöver förtydligas i lag.
2. VBM har ansökt om **Bearbetningskoncession** hos Bergsstaten. I den ansökan behandlas uran som avfall i enlighet med gällande lagstiftning. Om lagstiftningen ändras vill VBM kunna uppdatera den ansökan och inkludera uran i malmbevisningen. Vi tror att Bergsstaten kommer att behöva riktlinjer för hur man ska hantera befintliga koncessionsansökningar där den aktuella fyndigheten innehåller uran. Eftersom det har en kommersiell bäring på det aktuella projektet vore det logiskt att bolagen kan uppdatera befintliga ansökningar i enlighet med detta. En liknande översyn av befintliga undersökningstillstånd bör också göras, eftersom uran ska regleras som koncessionsmineral. Kan uran inkluderas i redan giltiga undersökningstillstånd? Enligt vår uppfattning bör så vara fallet, men det behövs tydlighet.

3. Om lagstiftningen kring utvinning av uran skulle ändras i linje med utredningens förslag kommer det att finnas behov av ytterligare kunskap och förmåga. Vi föreslår att de statliga myndigheter som i första hand berörs av dessa lagändringar får ett riktat stöd för ökad kompetens om uranutvinning. Vi vill också respektfullt föreslå att inspiration och eventuell vägledning kan möjliggöras genom samarbete med andra demokratiska jurisdiktioner där uranutvinning är en rutinmässig verksamhet sedan länge, till exempel Australien och Kanada.

Slutsatser

VBM och Aura Energy vill tacka den svenska regeringen för inbjudan att lämna synpunkter på denna utredning. Vi tror att Sverige nu har en stor möjlighet att bli en viktig aktör för att bidra till energiomställningen och en ökad självförsörjningsgrad av energi för Sverige och Europa. Vad vi och gruvindustrin kommer att behöva för att lyckas med dessa förändringar är, ur ett kommersiellt perspektiv som beskrivits ovan, en långsiktig tydlighet och ett regelverk som är förutsägbart och ger en bra balans mellan olika intressen.

Andrew Grove, VD och koncernchef